

DN

Dagens Næringsliv

Åpne i appen

Åpne

**Få nyhetsbrevet Smak tilsendt
hver lørdag**

Motta

D2

Andre magasiner fra DN
Smak
DN Helg

Her er D2s guide til Moss

Reise

Tekst Anna Skavlan

Vil du få varsel hver gang Anna Skavlan publiserer noe?

Du bestemmer selv hvor ofte, og kan skru av varselet når som helst.

Ja takk! Avbryt

Foto Sebastian S. Bjerkvik

18. juli 2024

Ti gode grunner til å dra dit i sommer.

Social share

Artikkelen fortsetter under annonsen

Kunst og Kringle på Jeløya

For to år siden spurte en nysgjerrig Norgesturist på nettforumet Reddit hva han burde gjøre i Moss. Svaret med flest stemmer kom fra bruker Oedvin: «Leave».

Men er Moss så ille, da? De ble jo kvitt den beryktede, kål-lignende «mosselukta» i 2012, da cellulosefabrikken M. Peterson & Søn gikk konkurs. Kanskje mente Oedvin at man skulle forlate Moss-sentrum til fordel for Jeløya? For her er det fint, altså. Herregud. Kjent for herregårdslandskapet som ble påbegynt på slutten av 1700-tallet, av og for rike byfolk som ville gjemme seg i naturen. En av gårdene, Grimsrød, huset Edvard Munch i noen år rundt første verdenskrig. Øya har visst også en av Norges aller rikeste floraer, til og med et av de stedene i landet hvor det finnes flest ulike sorter av sommerfugler.

Galleri F15 og tilhørende Alby Kafé burde være første stopp. Kanskje en av Østlandets vakreste tomter. Ta en tur gjennom gallerilokalet og se på godt kuratert samtidskunst. Så kan du spise den legendariske Albykringla på kafeen, mens du sitter på uteserveringen og ser utover den grønne gressletten og den glitrende fjorden.

Men det er debattert hvorvidt Jeløya er Moss. Som guttene på bordet ved siden av oss forklarer sin engelskspråklige venn:

– *We're from Jeløya, not from Moss.*

Galleri F15, Albyalléen 60

Bad med lammene i Reierbukta

Følger du de eventyrlige turstiene fra F15, finner du etter hvert frem til Reierbukta. En langgrunn strand – her må du gå kanskje 30 meter før vannet rekker deg til brystet – i en liten bukt. Om du vil rett ut i dypere vann, kan du spasere bort til steinpiren som heter «Lille Hellas».

Du når ikke hele veien ned til stranden med bil, så la den stå ved parkeringen på F15. Da unngår du å se ut som en forvirret turist som har rotet deg bort med bilen på gåstiene.

Da D2 var her, var de eneste andre besøkende i Reierbukta et dusin lam. En lokal kilde mente de hadde rømt fra gården i nærheten, at de ikke henger rundt her til daglig. La oss håpe det tar lang tid før de finner veien hjem igjen.

Kunstnerkollektiv på Røed Gård

«Livet er som strikking. Noen dager er rette og noen er vrange», står det på et hjemmelaget skilt inne i et av husene på Røed Gård, like ved F15. Men på et sted så idyllisk som dette virker det umulig å ha en vrang dag.

Historien til Røed Gård strekker seg helt tilbake til middelalderen, men det eldste huset som står der i dag er «bare» fra 1723, bygget av trelasthandleren Just Treschow. Tomten har rosehage med 400 ulike roser, egen strandlinje, tjern og skog.

Artikkelen fortsetter under annonsen

ADVERTISING

OLYMPISKE LEKER
PARIS 2024

Strøm hvert øyeblikk **kun på Max**

max |
HOME OF THE OLYMPICS

REGISTRER DEG NÅ

Abonnement kreves. Villkår gjelder. 18+
© 2024 HBO Nordic AB. Max is property of Home Box Office, Inc. All rights reserved. © 2024. IOC. All Rights Reserved.

Rundt Treschows 300 år gamle gule hus er det strødd stabbur, låver og verksted for kunstnere og små butikker som selger eklektisk interiør, kunst, klær og mat. I dag er det opp mot 30 kunstnere og kunstformidlere som leier plass på Røed Gård.

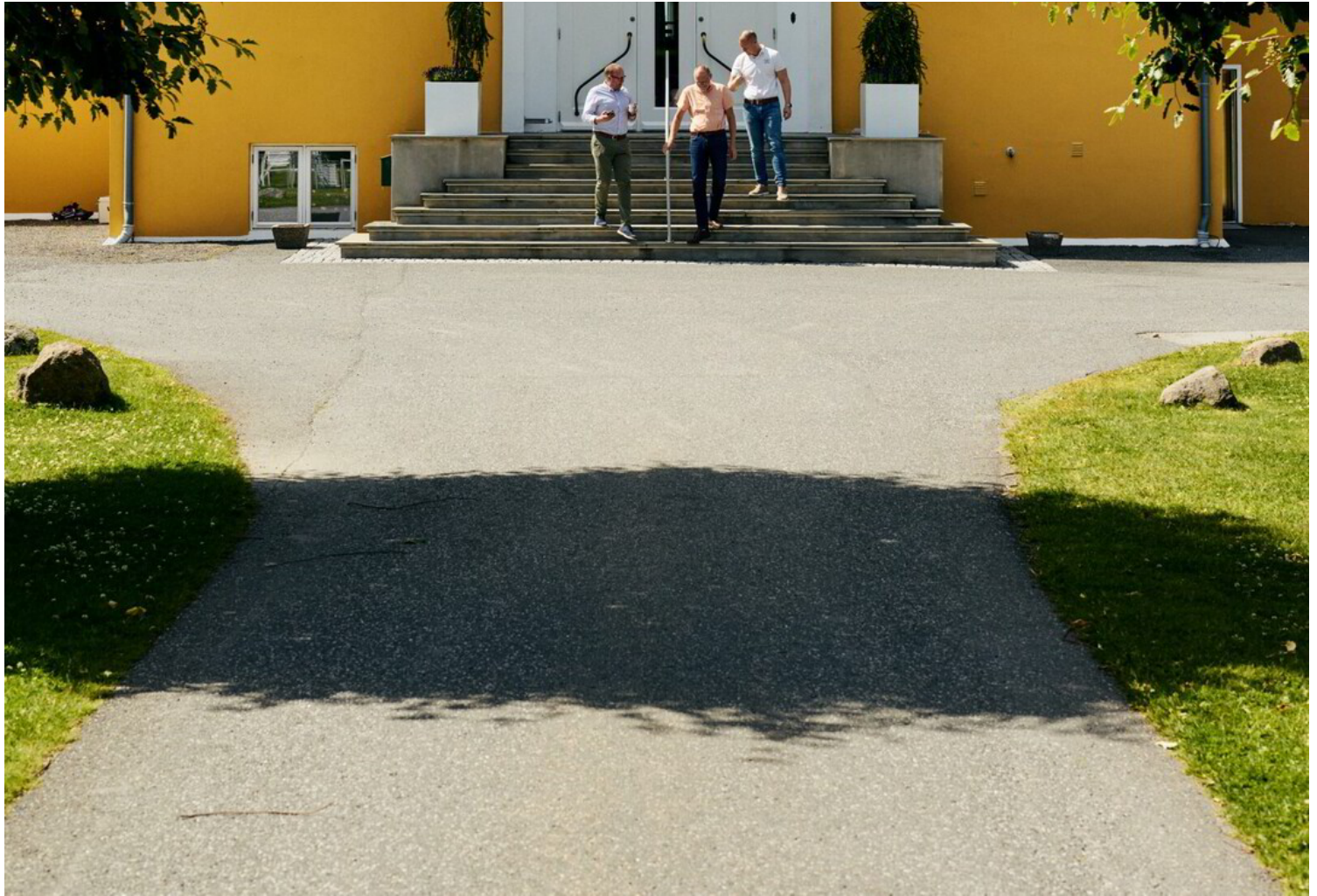
Det er en av disse som selger skiltet om vrangne dager for 250 kroner. Det er visst en bestselger.

I et av husene sitter kunster Inger Riya Myklebust og maler. Radioen går lavt i bakgrunnen. Døren er åpen, sommerbrisen gjør et beskjedent besøk.

– Vi påvirker ikke verdenskunsten, men vi har det veldig fint uansett.

Røed Gård, Biørn Biørnstads vei

Moss' første funkisbygg

I andre enden av Jeløya ligger Jeløy Radio. Bygget på slutten av 1920-tallet som et kortbølgesenter til å sende bilder til København, Stockholm, Berlin og USA.

Huset representerte altså direkte kontakt mellom Norge og utlandet, i en tid da internasjonal kommunikasjon foregikk via brev. Det er i seg selv ganske spennende, men det er minst like spennende å gå ned alleen som fører til den signalgule funkisperlen som i dag er blitt konferansesenter. Plassert ute ved havkanten, bare separert fra vannet av en slette med løpende hester, åpenbarer Moss' første funkisbygg seg som en gyllen sol. Den store røde låven rett ved huset er gjort om til hotell, og restauranten inne på det gamle kortbølgesenteret, Himmel og Hav, er åpen til middag eller for danske smørbrød til lunsj.

Jeløy Radio, Kortbølgen 74

Se og blir sett

Etter en formiddag på Jeløya bærer det tilbake til Moss sentrum. Da er det et sted som gjelder: House of Foundation i Møllebyen, det gamle industrinabolaget i Moss.

Bokhandelen og kulturinstitusjonen er et slikt sted man håper å finne i enhver by man besøker. Det oppleves som det eneste *riktige* stedet å være, et samlingspunkt for kulturinteresserte og de som ønsker bli mer som dem. I den gule murbygningen som huser House of Foundation, finner du Audiatur bokhandel, kafé, visningsrom og kontor og atelier til leie. Bokhandelen er blitt kåret til landets beste, og stedet har fått forfatterbesøk selv hovedstadens litteraturinstitusjoner kan misunne.

Det frister å si at House of Foundation føles som noe man ikke finner i Norge, at det oppleves mer kontinentalt. Men stedet føles mer unikt enn det. Med det tilhørende forlaget HOF, grunnlagt i 2011, vil du her finne tidsskrifter, kunstbøker og litteratur som er vanskelig å oppdrive noe annet sted du reiser i sommer.

House of Foundation, Henrich Gerners gate 12

Lekeplass for gutta og kidsa

Utenfor Moss kirke finner du en lekeplass som er alt det en lekeplass burde være, bortsett fra den ene tingen de fleste lekeplasser dessverre er, nemlig et øyesår. Her er fargene milde og stativene myke i kantene. Barna kan leke fra seg og de voksne kan sitte på benkene og følge med. I riktig lys en sensommerkveld kan stemningen her på Kirkeplassen faktisk føles som å sitte på en piazza et sted i gamle Europa.

Mens barna leker kan fedrene som la opp skateboardkarrieren for å få jobb i reklamebyrå gå rundt hjørnet, bort til Kirkeparken VGS og den myteomspunne Moss-banken, en bratt rampe i to etasjer bak et gelender.

Artikkelen fortsetter under annonsen

Skatere har kommet hele veien fra Los Angeles for å prøve å lande en switch frontside flip eller nollie flip her. Så kan man mimre over alle triksene etter elevene fra skolen har dratt hjem, før man til slutt kommer til enighet om at, jo, det er Gabriel Bjørsvik sin tre-flip i 2021 som er det sykeste som er gjort i Moss-banken.

Kirkeplassen

Cocktails på Cocktail

Plutselig skal alle ha en signatordrink, en egen bestilling som ikke er laget på mer enn tre ingredienser og som signaliserer at du er en av dem med raffinert smak. Men snobb er det ikke vits å være i Moss.

Før middag kan man ta turen til det vakre basarbygget i Moss sentrum som har stått her siden 1883. Her finner du en bar som heter hva den serverer: Cocktail.

Eier Christian Hägg står gjerne bak bardisken selv og lager drinker, og har 25 års erfaring med å gjøre nettopp dette. Menyen endrer han fire ganger i året, og selv om de har klassikere som negroni, gin & tonic eller manhattan tilgjengelig, er det et passende sted å prøve noe helt nytt. Da D2 var på besøk, ble vi anbefalt en «Rhythm and Soul»: angostura tamboo, hibiskussirup, pasjonsfrukt og lime. Nesten så du er i Karibia! Men det blir ikke helt fremmed – all isen i drinkene kommer faktisk fra en innsjø i indre Østfold.

Cocktail, Kongens gate 24B

Til dekket bord

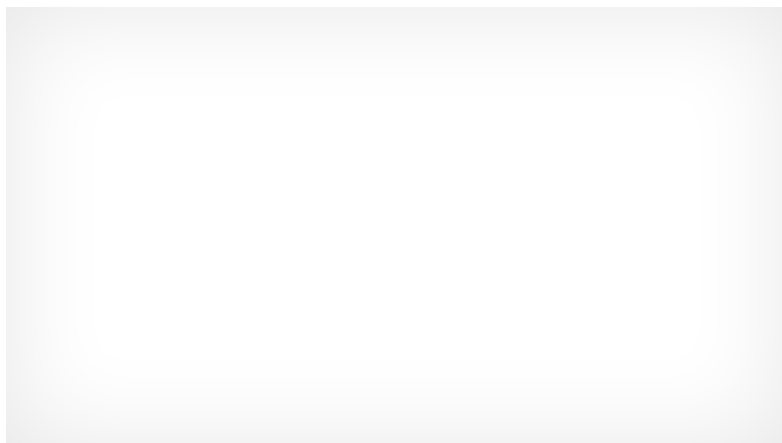
Restauranten som tidligere var å finne ved Idioten på Adamstuen i Oslo, flyttet for to år siden til Moss. Ti bord i Oslo ble til dobbelt så mange her, og uteserveringen er tre ganger så stor som hos forløperen. Lokalet var en gang i tiden byggarbeidernes egen bar, får vi høre.

Stedet lever opp til følelsen navnet skal vekke: Her er du velkommen, alt er ordnet for deg. Hjemmelaget mat og sjenerøse porsjoner. Vennlige og personlige ansatte, og gjester som flytter bordene sine sammen for å dele måltid.

Blåskjell og en iskald øl eller «Helge-Cola» (altså rød Coca-Cola) bæres velvillig til den solfylte men skjermede uteserveringen, gjerne av en av eierne, Håvard Lunøe-Haugland eller hans kone Ida Lunøe-Haugland.

Artikkelen fortsetter under annonsen

ADVERTISING

På torsdager, som også er samme dag D2 kom for å spise middag, samler Ida Lunøe-Haugland venninner og venninners venninner til «strikk og drikk» i bakgården.

Men hva burde man gjøre videre med kvelden sin, om man ikke har med strikketøy? Håvard Lunøe-Haugland sender oss gledelig over til baren rundt hjørnet: Ålen bar.

Dekka Bord, Kong Karl, Henrich Gerners gate 7

Ål or nothing

Om House of Foundation er det riktige stedet å være på dagen, er Ålen bar det riktige stedet å være på kvelden.

En diger alligator henger på veggen bak bardisken, belysning er svak, høy rock over høyttalerne. Selv om menyen er lang, er dette et slikt sted hvor du får lyst på én ting så fort du kommer inn døren: øl.

Ålen er ikke kun en bar. Ved inngangen er en liten scene hvor det arrangeres konserter ukentlig. Helgen etter vårt besøk kommer Kristoffer Schaus band White Urine.

– Jeg lærer mye av Moss, forteller bargjest Tommy Winther, som satt seg ned med oss på Ålens uteservering. Han flyttet til Moss i 2021 og fikk en «åpenbaring».

– Jeg er blitt nyforelsket i kultur av å flytte til hit.

Stedet ble åpnet i 2023 av Dan Marius Nordhagen, som eier blant annet Revolver i Oslo og er deleier i Tons of Rock-festivalen. Baren blir også brukt som et samlingspunkt under Lyse Netter-festivalen som arrangeres årlig her i Møllebyen av musiker Emil Nikolaisen og gjengen bak House of Foundation.

Det skjedde visst helgen før vi kom, noe flere av de pratsomme bargjestene er raske til å påpeke. «Dere kom feil helg!».

Ålen Bar, Henrich Gerners gate 10

Spasertur i det nye Moss

Bivån møtet mellom gamle og nye Moss med en spasertur fra havnen opp til Nesparken.

Over elven fra Møllebyen, der cellulosefabrikken lå en gang i tiden og tvang forbikjørende til å rulle opp vinduene, har den nye bydelen Verket oppstått. Her er det dyre frisører og nybygg til å friste trøtte Oslo-boere. Nede ved havnen tårner det ambisiøse konferansehotellet Riviera seg, og gående oppover mot fossen vil du blant annet passere tapasrestauranten Tapa og konserthuset Verket Scene.

Den kvelden vi er på besøk, er det ingen konsert inne på Verket Scene, men på gresset utenfor har musiker og låtskriver Johnny Sandåker fra Arendal (også kjent som «JohnnyBoy»), parkert bilen sin, satt opp mikrofon og krakk, og samlet sommeryre mossinger til gratis intimkonsert. Her siger «Jolene», «Ring of Fire» og «Wish You Were Here» utover sommerkvelden. En ny flaske åpnes, en lett jakke trekkes over skuldrene. Solen har ennå ikke gått ned.

Som D2s fotograf sier, når han ser utover elven:

– Det er jo fint i Moss!

Tre Moss-kjennere gir sine beste tips:**Ola Innset, forfatter og historiker:**

– Man må se kamyrkokeren på Verket: Moss sin egen Apollo-rakett, bygget samme år som nummer 14 av romskipene og minst like fin. I dag er den et 50 meter høyt monument over industrien som en gang drev denne byen. I stedet for fabrikk har vi fått en ny strandpark, tvilsomt

fundamentert i sagmugget som cellulosen dumpet i Mossesundet, og kokeren er høydepunktet i en unikt forvirrende bydel: Strandhotell, spa, vinbar og designstudio. Enorme byggeplasser, enda større fraflyttede fabrikklokaler og pendlertoget til Oslo som kjører tvers gjennom hvert tiende minutt. Som så mye annet av verdi i dette samfunnet skal kokeren rives fordi det er «for dyrt» å beholde den, men jeg håper å ha udødeliggjort den i min postindustrielle krimroman fra Moss. Den er i hvert fall på omslaget.

Emil Nikolaisen, musiker, produsert og Lyse Netter-kurator:

– Først og fremst Møllebyen, og min gode nabo House of Foundation, Martin Sørhaugs sted. Ligger i den fineste gaten i Mosslo, som min søster Elvira kaller det, den vakre brosteinsgaten Henrich Gerners gate med landemerket Heilmannsparken, som for bare få år siden ble åpnet for publikum. Herlig «lite stykke Danmark» i Moss. Dog med et mørkt kapittel i skyggen av den famøse Peterson-stanken og tvetydig romanse fra spritdestilleri – og ølbryggingshistorie.

– Sykkeltur: Moss – Feste – Fuglevik – Larkollen – via vakre Rygge kirke – Råde – Moss. Rekreasjon eller trening. Vive La Trance!

Kenneth Ishak, musiker og produsent:

– Om man vokste opp der Moss grenser til Rygge hadde man muligens et sterkere forhold til innsjøen Vansjø enn selve sjøen. Vansjø er Norges tredje største innsjø, og strekker seg fra Råde og helt inn til Nesparken i Moss. Mosseelva, men da spesifikt fra Hananbukta, er en veldig smal kanal som strekker seg over mange kilometer og munner ut i storsjøen. Ved munningen inn til Elva ligger tre skjær som kalles Dyna, Puta og Lakenet. Oppover kanalen er det masse fine svaberg å bade fra, og gode plasser å campe og fiske, er jeg blitt fortalt. Man kan leie kano og padle oppover, og om man kommer helt til Elverhøy i enden er det et veldig fint sted å campe, man kan også leie kystledhytta der. Sist vi padlet kano innover ble vi skutt på med luftgevær av noen lokale snikskyttere. La oss håpe ting har roet seg med årene. Ungdommen er kjedeligere i dag, sies det.

Les også:

Her er D2s guide til Trondheim

D2s guide til Tromsø

D2s guide til Fredrikstad

* (Vilkår)Copyright Dagens Næringsliv AS og/eller våre leverandører. Vi vil gjerne at du deler våre saker ved bruk av lenke, som leder direkte til våre sider. Kopiering eller annen form for bruk av hele eller deler av innholdet, kan kun skje etter skriftlig tillatelse eller som tillatt ved lov. For ytterligere vilkår se her. Copyright Dagens Næringsliv AS og/eller våre leverandører. Vi vil gjerne at du deler våre saker ved bruk av lenke, som leder direkte til våre sider. Kopiering eller annen form for bruk av hele eller deler av innholdet, kan kun skje etter skriftlig tillatelse eller som tillatt ved lov. For ytterligere vilkår se her.

Les mer om

Moss

Restauranter

Turisme

Reise

Bli Varslet

Ikke gå glipp av noe!

Du kan få en epost hver gang vi skriver om dette.

Mer om : Reise